

SAVANORIŠKA VEIKLA SOCIALINIO DARBO STUDIJOSE

VILMA RAŽANAUSKAITĖ

VYTAUTO DIDŽIOJO UNIVERSITETAS, SOCIALINIO DARBO INSTITUTAS,
LAPLANDIJOS UNIVERSITETO DOKTORANTĖ

VIDA KANIŠAUSKAITĖ

VYTAUTO DIDŽIOJO UNIVERSITETAS, SOCIALINIO DARBO INSTITUTAS,
KOLPINGO KOLEGIJA

Savanoriška veikla svarbi tenkinant individo asmeninius ir visuomeninius poreikius. Socialinio darbo studentams savanoriška veikla suteikia galimybę susipažinti su profesija, įgyti įgūdžių, atskleisti save kaip asmenybę. Savanoris dalyvauja ne tik sprendžiant savo bendruomenės narių problemas, bet ir pagalbos sau procese. Savanoriška veikla – ne tik pagalba, bet ir saviugdos forma. Savanoriška veikla atveria jaunimui tobulėjimo galimybes: pirmiausiai padeda tobulinti specialiuosius gebėjimus ir kelti profesinę kvalifikaciją, suteikia asmenybės ugdymo galimybes. Naudojami metodai: literatūros šaltinių analizė ir studentų apklausa, apklausos duomenų analizė, studentų baigiamųjų darbų analizė.

ĮVADAS

Savanorystė apima įvairias veiklos sritis, pvz., socialinė pagalba (Caritas), aplinkosauga (Greenpeace), humanitarinė ir socialinė pagalba

(Raudonasis kryžius). Lietuvoje savanorių judėjimas atsinaujino beveik prieš du dešimtmečius, kai, atkūrus Nepriklausomybę, sparčiai pradėjo kurtis naujos ir atsikurti galias tradicijas turinčios nevyriausybinių organizacijų (Jonutytė, 2002). Savanoriška veikla užsiima įvairaus amžiaus, išsilavinimo bei statuso asmenys, tačiau dažniausiai savanoriauja jaunimas ir pagyvenę žmonės. Pastarieji siekia pasidalinti žiniomis ir laiku, tuo tarpu jaunimas (moksleiviai ir studentai) tikisi įgyti patirties, įgūdžių ar apsispręsti dėl būsimos profesijos.

Straipsnyje pateikiamos analizės tikslas – atskleisti savanoriškos veiklos paskirtį socialinio darbo studijų procese, pabrėžiant šios veiklos teikiamas galimybes studentų patirtiniam mokymuisi.

Naudojami metodai: literatūros šaltinių analizė ir studentų apklausa, apklausos duomenų analizė, studentų baigiamųjų darbų analizė.

Straipsnį sudaro trys dalys: aptariamas savanorystės reiškinys, analizuojama savanoriškos veiklos paskirtis socialinio darbo studijose, pateikiama studentų apklausos ir baigiamųjų darbų interpretacija.

SAVANORYSTĖS REIŠKINYS

Pagal P. Jordan ir M. Ochman (1999), savanoriška veikla – tai galimybė kiekvienam, nepriklausomai nuo lyties, rasės, tautybės, religijos, amžiaus, panaudoti savo sugebėjimus ir patirtį, gauti naujų įgūdžių, susirasti naujų draugų, įsitraukti į darbą ir pakeisti socialinį gyvenimą. Savanoris – tai žmogus, skiriantis dalį savo laiko bendruomenės nariams, neimantis už tai atlyginimo, atsakingas už veiklą, siekiantis tobulėti, įgyti naujos patirties bei gaunantis dvasinės naudos, kuria dalijasi su bendruomene (Jonutytė, 2006). Savanoris – tai žmogus, motyvuotas atlikti savanorišką darbą jam svarbioje veiklos srityje, sąmoningai nusprendęs tapti savanoriu (Jonutytė, 2006).

Savanoriauti – tai panaudoti savo sugebėjimus ir patirtį, pakeičiant socialinį gyvenimą, siekiant kartu kurti tokią visuomenę, kurioje norima gyventi.

Savanoriška veikla, pasak I. Jonutytės (2007), pasižymi tam tikrais bruožais:

- grindžiama asmenine motyvacija ir įsipareigojimu laisva valia;
- yra pilietiškumo ir bendruomenės aktyvumo pagrindas;
- atskleidžia žmonių galimybes, prisideda prie gyvenimo kokybės gerinimo, žmogiškojo solidarumo skatinimo;
- atsiliepia į šiuolaikinio gyvenimo iššūkius, siekiant kurti taingesnį pasaulį;
- skatina aktyvų visuomenės gyvenimą.

Savaniai veikdami įgyvendina žmogaus socialinei raidai būtinus principus:

- produktyvumo – suteikiant socialinę pagalbą;
- lygių galimybių – kuriant vienodas mokymosi, neįgaliųjų dalyvavimo galimybes;
- pilietiškumo – suteikiant daugiau galimybių dalyvauti socialiniame gyvenime;
- tolydumo – įsipareigojant darbui su socialinės atskirties grupėmis.

Taigi savaniai šioms grupėms suteikia daugiau galimybių dalyvauti socialiniame gyvenime.

Žmonių bendravimas ir bendradarbiavimas, paremtas savanoriška veikla, skatina pilietinės visuomenės kūrimąsi (makrolygmuo), asmeninio sąmoningumo augimą (mikrolygmuo). Savanoriška veikla – ne tik pagalba, bet ir saviugdosa forma, nes savanoris aktyviai sprendžia ne tik bendruomenės narių, bet ir savąsias problemas. Savanoriška veikla atveria jaunimui tobulėjimo galimybes: leidžia tobulinti specialiuosius gebėjimus, profesinę kvalifikaciją, užtikrina asmenybės ugdymo ir saviugdosa galimybes (Jonutyté, 2006).

Savanoriškai veikdami žmonės atsiskleidžia kaip asmenys, realizuoja save, savo veiksmais parodo, ką reiškia būti humaniškais, aktyviais ir atsakingais piliečiais. Drąsa prisiimti atsakomybę už socialinių permainų kūrimą aplinkoje, kurioje gyvena, yra vienas svarbiausių savanorio bruožų.

Kaip pažymi I. Jonutyté (2006), savaniai yra socialinės veiklos ini-

ciatoriai bendruomenėje. Jie gali iškelti socialines problemas ir prisidėti jas sprendžiant, atliepdami bendruomenės poreikius. Daugumos nevyriausybių organizacijų veikla grindžiama savanoryste.

Socialinis savanorių darbas labiausiai pasireiškia bendruomenės centrų veikloje. Nuo XX a. pradžios tai stebima Olandijoje, Anglijoje, Vokietijoje, Skandinavijos bei kitose pasaulio šalyse. Lietuvoje savanoriška socialinė veikla atsikūrė, paskelbus Nepriklausomybę.

Galima teigti, kad savanoriška veikla yra dvipusis reiškinys. Viena vertus, savanoris, veikdamas laisva valia, prisideda prie bendruomenės, kurioje gyvena, narių poreikių patenkinimo bei problemų sprendimo. Kita vertus, savanoriška veikla suteikia galimybių asmens tobulėjimui, savęs atskleidimui, saviugdai, gali padėti pagrindus profesinės veiklos pasirinkimui.

Apibendrinus literatūros apžvalgos rezultatus (Brabazon, Matisoff, Ražaitis, 2001; Jonutytė, 2006, 2007; Jordan, Ochman, 1998), savanorystę galima apibrėžti kaip būdą aktyviai dalyvauti visuomenės gyvenime, prisidėti sprendžiant skurdo, nedarbo, bendruomenės saugumo, turiningo laisvalaikio organizavimo, sveikatos, aplinkosaugos, ugdymo ir kitas problemas.

SAVANORIŠKOS VEIKLOS PASKIRTIS SOCIALINIO DARBO STUDIJOSE

Mokymasis veikiant yra mokymosi per patirtį pagrindas, kai per veiklą bei refleksiją yra plėtojamos žinios. Mokymuisi patirtis yra reikšminga tik tada, kai ji nagrinėjama buvusių ir būsimų patirčių kontekste. Kiekviena patirtis gali būti suprasta kaip nuolatinė sąveika tarp asmens ir jį supančios aplinkos (Ingalr, 2003).

Žmogus mokosi veikdamas ir atrasdamas, reflektuodamas ir integruodamas tai, ką suprato. P. Jarvis (2001) teigia, kad tikrasis mokymosi procesas yra individualus, nors visada vyksta socialiniame kontekste. Tiesioginė patirtis, įgyjama veikiant ir suvokiant pojūčiais, vadinama pirmine patirtimi. Antrine patirtimi vadinama netiesioginė – per tarpininką bendraujant įgyjama patirtis. Pirminė patirtis yra

praktinės prigimties, o antrinė gali būti įgyjama teorinių studijų procese. Antrinė patirtis kaupiama, kai žmonės bendrauja kalbėdamiesi ar kitomis komunikacijos priemonėmis perduodami informaciją, idėjas. Svarbu pabrėžti, kad antrinė patirtis tik labai retai įgyjama neturint pirminės.

Atsižvelgiant į pirminės ir antrinės patirties sąsajas, studijų proceso metu tikslingai derinama studentų savanoriška veikla bei šios veiklos aptarimas kursinio darbo seminarų metu.

Prieš pradėdant savanorišką veiklą, siekiant paskatinti sąmoningą pasirinkimą ir atkreipiant dėmesį į tam tikrus socialiniam darbui svarbius aspektus, studentui siūloma rašyti dienoraštį, kuriame jis asmeniškai fiksuoja patirtis, jausmus, mintis, vertinimus. Dienoraštyje pateikiamas papildomos literatūros sąrašas.

Savanorišku darbu siekiama suteikti studentui galimybę pasitikrinti profesijos pasirinkimą, gilinti supratimą apie socialinį darbą. Taip yra skatinamas susipažinimas su įvairiomis socialines paslaugas teikiančiomis organizacijomis, savanoriais kaip galima darbo dalimi.

Socialinio darbo bakalauro studentams pirmame ir antrame kursuose yra rekomenduojama savanoriškai veiklai paskirti 90 val.

Organizaciją, kurioje yra atliekamas savanoriškas darbas, studentas pasirenka savarankiškai. Praktikos koordinatorius įsitraukia į procesą, nukreipdamas to norinčius studentus į savanorius priimančias organizacijas. Pageidautina, kad pasirinkta organizacija būtų nevyriausybinė, joje dirbtų socialinis darbuotojas (socialinis pedagogas), veikloje dalyvautų savanoriai.

Trečiajame kurse studentai rašo kursinį darbą, kurio pagrindas yra savanoriškos veiklos patirties analizė bei teorinių kursų žinių siejimas su patirtimi. Kursinį darbą sudaro 4 dalys: pirmojoje aprašoma organizacija, analizuojama savanoriška veikla joje, antrojoje gilinamasi į konkrečią klientų grupę, trečiojoje – į socialinio darbuotojo veiklą, galimus pokyčius, ketvirtoji kursinio darbo dalis skiriama refleksijai bei klausimų kėlimui, nes, kaip teigia T. Inglar ir kt. (2003), mokymasis per patirtį yra mokymosi tipas, reikalaujantis derinti veikimą ir reflektavimą (apmąstymą).

Kursinio darbo seminarų metu yra aptariama studentų patirtis, diskutuojama įvairiomis temomis, supažindinama su savanorišką veiklą reguliuojančia teisine baze. Semestro pabaigoje kursiniai darbai yra pristatomi kolegoms, siekiant pasidalintio žiniomis bei ugdyti viešo kalbėjimo įgūdžius. Vadinasi, kai atlikta savanoriška veikla analizuojama diskutuojant apie patirtis su kitais studentais, atsiranda galimybė formuoti konkrečios srities žinias (antrinę patirtį), remiantis pirmine patirtimi, o ne hipotetine tikrove. Tai galima įvardyti T. Inglar (2003) žodžiais: nauja patirtis įgalina kaitą.

STUDENTŲ APKLAUSOS IR BAIGIAMŲJŲ DARBŲ DUOMENŲ INTERPRETACIJA

P. Jarvis (2001) teigia, kad kiekvieną naują patirtį žmonės analizuoja remdamiesi jau turimomis žiniomis ir jas kartais verčia naujomis žiniomis, įgūdžiais, požiūriais, leidžiančiais tobulėti. Tai ir yra mokymosi pradžia. Refleksija paskatina mokymąsi. Žmonės dažnai sako padarę kažką ne taip, dėl to jie apie tai mąsto ir kitą kartą elgiasi kitaip.

Taigi, seminarų metu 2006 ir 2007 metais 61 trečiakursio socialinio darbo studento buvo paprašyta išsakyti, kas, jų nuomone, yra savanoriškas darbas jiems patiems bei aplinkiniams.

Savanoriais dirbę studentai teigė, kad jiems savanorystė *pirmiausia yra pagalba kitiems*, kuri yra teikiama be atlygio, paremta gera valia bei nuoširdžiu noru, skiriama pagalbos reikalingiems žmonėms. Keletas žmonių paminėjo, kad savanoriškai teikiama pagalba yra *savarankiška veikla* nesiekiant naudos, išreiškiant rūpestį. Veiklos metu galima geriau pažinti save, įgyti įgūdžių bei praktikos, mokyti panaudoti gaunamas teorines žinias praktikoje.

Man savanorystė asocijuojasi su žodžiu geranorystė, kai žmogus padeda kitiems iš geros valios, nesitikėdamas ir nenorėdamas jokio atlygio už pagalbą.

Būdami savanoriais mes padėjome žmonėms, kuriems reikėjo pagalbos.

Galima numanyti, kad pasirenkantys socialinio darbo profesiją ir (ar) dirbantys savanoriškai asmenys pasižymi noru padėti kitiems. Vadinas, savanoriška veikla yra svarbi realizuojant šį norą, kartu leidžianti įgyti įgūdžių, reikalingų ne tik studijuojamai profesijai, bet ir savęs kaip asmenybės ugdymui. O savanoriškos veiklos aptarimas moko studentus reflektuoti ir drauge leidžia kurti naujas žinias (ant-rinę patirtį).

Kai kurių nuomone, tai tegali būti papildoma ir neilgai trunkanti veikla, teikianti malonumą tiek padedančiajam, tiek pagalbos sulaukusiam asmeniui. Dalies studentų manymu, savanorystė studijų metu yra galimybė susipažinti su socialiniu darbu, darbuotojo vaidmeniu, patirties įgyti.

Savanorystė man yra tai, kas iš arti padeda susipažinti su socialiniu darbu, gali šiek tiek ir pats jame dalyvauti įgyjant žinių ir įgūdžių.

Seminarų metu buvo išsakyta nuomonė, kad savanorystė studijų metu suteikia galimybes įgyti žinių, patikrinti profesijos pasirinkimą, ją išbandyti, skatina realizuoti save, bendravimą. Studentai ne vieną kartą minėjo, kad savanoriška veikla padeda matyti kitokią gyvenimo pusę, patirti naujus jausmus, galima net ir darbo vietą susirasti.

Vadinas, studentų nuomone, jiems savanoriška veikla yra pagalba jos reikalingiems žmonėms, teikiama veikiant savarankiškai. Pagalba pasižymi tuo, kad yra teikiama be atlygio, jos metu susipažįstama su profesija, ugdomos asmeninės savybės.

Analizuojant atsakymus į klausimą „Kas, Jūsų nuomone, yra savanorystė aplinkiniams?“, studentų nuomonės išskyrė kiek ryškiau. Vieni teigė, kad savanoriškas darbas aplinkiniams tėra *netikslinga veikla, tuščias laiko švaistymas*, tuo tarpu kiti nurodė, kad tai svarbi visuomeninio gyvenimo dalis.

Kalbant apie neigiamą savanoriškos veiklos vertinimą, tuščias laiko eikvojimas buvo apibūdinamas kaip jėgų eikvojimas, pernelyg didelis gerumas ar užimtumo ieškojimas. Savanoriškai dirbę studentai teigė jutę, kad savanorystė kitų žmonių buvo nesuprantama arba į

ją žiūrima abejingai, ji nevertinama, nes dirbama be atlygio. Pasak jų, buvo jaučiamas nenoras padėti savanoriui. Vienas iš atsakiusiųjų teigė, kad savanoriškos veiklos metu jautėsi išnaudojamas.

Manau, aplinkiniams savanorystė reiškia tarsi norą įgyti naujos patirties, tai iššūkis, kurį ne visi supranta ir ne visi nori padėti.

Kiti žmonės, tai priklauso, žinoma, nuo požiūrio, gali suprasti savanorystę kaip tuščią laiko švaistymą arba kažkokią auką, už kurią atlygio negaunama.

Kita vertus, socialinių situacijų baimė gali tapti trukdžiu savanoriškai veiklai. F. Handy ir Ram A. Cnaan (2007) straipsnyje teigiama, kad kai kurie žmonės jaučia socialinių situacijų baimę, yra drovūs. Šie žmonės yra linkę atsiliiepti į draugų kvietimus savanoriauti bei lankytis organizacijose kartu su jais. Kita vertus, savanoriškos veiklos patirtis gali padėti sumažinti drovumą ir baimę, nes bendraudami jie minėtas savybes įveikia. Galima manyti, kad įveikti socialinių situacijų baimę yra svarbu ir būsimam socialiniam darbuotojui, kurio profesija reikalauja tobulinti bendravimo įgūdžius.

Remiantis seminarų metu pateiktais atsakymais, pastebima ir kita tendencija: *savanorystė laikoma pagalba kitiems, kuri apibūdinama kaip savanoriška, konkreti, nesavanaudiška*. Kai kurie studentai minėjo, kad savanoriška veikla gali būti laikoma auka arba atliekama religiniais motyvais.

Kita vertus, *savanoriška veikla laikoma darbu, kuris remiasi žiniomis*, yra nemokamas, kelia iššūkius bei suteikia naujos patirties bei žinių įgijimo ir (ar) suteikimo galimybes.

Kitiems savanoriškas darbas – tai empatijos, gailesčio išreiškimas realiu darbu. Manau, kartais tai gali būti religinės atgailos išraiška.

Savanorystė kitiems – paslaugos, kurias gauna nemokamai, kartais nemalonus prisipažinimas, kad tos paslaugos jiems reikia, pagalba.

Remiantis aukščiau minėtais autoriais bei studentų išsakytomis min-

timis galima manyti, kad savanoriška veikla ir savanoriai susiduria su aplinkinių nesupratimu, veiklos nekoordinavimu, socialinių situacijų baime.

Buvo atkreiptas dėmesys ir į tai, kad naudojimasis savanorių teikiamomis paslaugomis klientams reiškia nemalonų pripažinimą, kad jiems yra reikalinga pagalba. Buvo paminėta, kad iš socialinį darbą studijuojančio ir savanoriškai dirbančio asmens yra tikimasi naujovių socialiniame darbe. Vienas studentas paminėjo, kad savanorystė aplinkinių suprantama kaip gyvenimo būdas.

Apskritai, studentų nuomone, savanorystę aplinkiniai laiko arba tuščiu laiko eikvojimu ir galbūt dėl to nepalaiko savanorių, arba pagalba visuomenei, kuri pasižymi:

- pagalbos teikimu rūpesčio reikalingiems žmonėms,
- sąmoningumu ir laisva valia,
- gėrio siekimu ir teikimu,
- įsipareigojimais.

Apibendrinant galima sakyti, kad socialinio darbo studentai, atlikdami savanorišką veiklą, siekia patenkinti tiek savo asmeninius poreikius, tiek visuomeninius, t. y. suteikti pagalbą kitiems. Savanoriška veikla jiems atskleidžia galimybes realizuoti save, ugdyti norimas savybes, įgyti įgūdžių, pasitikrinti profesijos pasirinkimo sprendimą, susipažinti su socialiniu darbu.

Kita vertus, yra susiduriama su savanorių koordinavimo trūkumu, socialinių situacijų baime, nepritariančiu aplinkinių požiūriu. Svarbu pažymėti ir tai, kad savanoriškai dirbantis asmuo labiau įprasmina savo veiklą nei su šiuo reiškiniu nesusidūrusi visuomenės dalis. Savanoriška veikla suasmenina mokymąsi, leidžia ne tik įgyti pirminės patirties, bet ir, ja remiantis, formuoti žinias.

2005–2007 mokslo metais baigiamuosiuose darbuose savanorišką veiklą analizavo keletas studentų.

Gerda Baranauskaitė (vadovas P. Godvadas) atliko tyrimą, kuriame dalyvavo 46 studentai iš 97 socialinį darbą 2005 m. studijavusių pir-

makursių ir ketvirtakursių. Iš buvusių tyrime tik 16 dalyvavo NVO veikloje. Ji teigė, kad dalyvavimas NVO veikloje yra reikšmingas socialinio darbo kompetencijoms, kadangi kuria galimybes praktiškai veikiant plėtoti savo kompetenciją. Ir nors studentai nėra aktyvūs NVO veikloje, tačiau dauguma studentų sutiko, kad dalyvaujant NVO išsprendžiama užimtumo problema ir užmezgamos naujos pažintys, tobulinami bendravimo ir komandinio darbo įgūdžiai.

Kalbant apie profesijos pasirinkimo sprendimo tikrinimą, kurio siekiama skatinant savanorišką veiklą studijų metu bei kuri minėjo studentai seminarų metu, svarbu paminėti ir 2005 metais I. Kriaučiuonaitės (vadovė N. Večkienė) atliktą tyrimą, kuriame dalyvavo 36 ketvirto kurso studentai. Minėta autorė padarė išvadą, kad dalies studentų pasirinkimas studijuoti socialinį darbą buvo nemotyvuotas, tačiau pastebima motyvacijos kaita studijų metu.

2005 m. Rasa Gudelytė (vadovė Ilona Skridlaitė) tyrė socialinio darbuotojo patirtį dirbant su savanoriais. Tyrime dalyvavo 4 socialiniai darbuotojai iš skirtingų vaikų gerovės įstaigų, kurie dirba su savanoriais, penktoji atstovavo įstaigai, atsakingai už savanorių veiklą. Tyrimo rezultatai atskleidė, kad yra būtina apmokyti naujai atėjusius savanorius. Viena iš socialinio darbuotojo – savanorių kuratoriaus pareigų yra suteikti pagalbą ir paramą naujai atėjusiam žmogui. Darbuotojos patiria įvairių sunkumų, tokių kaip savanorių neįsipareigojimas ilgesniam laikui ir pan. Dalis socialinių darbuotojų neturėjo darbo su savanoriais strategijos.

Tuo tarpu Indra Murauskienė (vadovė N. Večkienė) į savanoriškos veiklos koordinavimą žvelgė iš savanoriškai dirbusių studentų patirties. Tyrime dalyvavo 93 iš 145 socialinio darbo (VDU) studentų. Minėta autorė pastebėjo, kad savanoriai, atėję į organizaciją, skatina kitus užsiimti savanoriška veikla, bendrauti, bendradarbiauti, realizuoti save, tapti aktyvesniems sprendžiant socialines problemas visuomenėje, kelia NVO statusą, pateikia naujų idėjų.

Anot I. Murauskienės, savanoriai daug prisideda prie NVO situacijos gerinimo, tačiau į organizacijas studentai ateina su savais lūkesčiais, kurių svarbiausias – noras įgyti darbo patirties ir naujų įgūdžių. Kartais organizacijos priėmė savanorius dar nepakankamai pasiruo-

šusios, nes nebuvo apibrėžtos jų teisės ir pareigos, blogai suplanuotas savanoriškos veiklos procesas. Į šias išvadas atliepia ir I. Jonutyte (2007) teigdama, kad dažnai organizacijos teikia nepakankamą paramą ir nekreipia didesnio dėmesio į savanorių skatinimo galimybes bei formas, kad jaunas žmogus gerai jaustųsi savanoriškame darbe. Vadinas, koordinavimas gali tapti iššūkiu tiek savanoriui, tiek jį priimančiai organizacijai.

Lauros Bušeikaitės (2005, vadovė V. Ražanauskaitė), kuri gilinosi į savanorių užsienyje patirtį, teigimu, dalyvavimas savanorystės programoje turi įtakos žmonių asmeniniam gyvenimui, suteikia daugiau pasitikėjimo savimi, paskatina aktyviai imtis veiklos, padeda rasti atsakymus į asmeninius klausimus, iš dalies paveikia asmenines vertybes, keičia žmogaus asmeninio gyvenimo tikslus. Taip pat turi įtakos žmonių profesinei veiklai: įsidarbinimo galimybėms bei tolimesnei karjerai, padeda ugdyti profesinius įgūdžius, žinias. Dalyvavimas savanoriškoje veikloje yra naudingas tiek savanoriui, tiek priimančiai organizacijai, nes suteikia galimybę dalintis patirtimi, profesiniais įgūdžiais bei asmeninėmis savybėmis.

A. Meilus (vadovas P. Beseckas) remdamasis 2007 m. atliktu tyrimu teigia, kad tapti savanoriais labiausiai motyvuoja noras kam nors padėti bei noras palaikyti idėją, kuriai pritaria, noras susirasti draugų bei noras išmokti spręsti problemas.

L. Jurytės-Zakarauskienės 2007 m. (vadovė V. Ražanauskaitė) atliktas tyrimas parodė, kad labiausiai studentus savanoriškam darbui motyvuoja: noras padėti kitiems, galimybė įgyvendinti savo idėjas, noras įgyti patirties, žinių bei tikimybė gauti darbą organizacijoje. Pagrindiniais trukdžiais studentai laikė veiklos neįvertinimą, negalėjimą reikšti idėjas nei jų realizaciją, blogas darbo sąlygas, instrukcijų nebuvimą. Savanoriškai veiklai trukdė kitų žmonių netolerancija savanoriams, nesuprantantys šeimos nariai, žinių trūkumas.

Apibendrinant baigiamuosius darbus pastebima, kad vyraujanti tema ir motyvas savanoriškai veiklai yra noras padėti kitiems. Savanoris, teikdamas pagalbą kitiems Lietuvoje ar užsienyje, kartu patenkina ir savo poreikius, atsiranda galimybės įgyti įgūdžių, žinių, vystyti asmenines savybes. Galima daryti prielaidą, kad tiek organizacija,

ties savanoris veikia vienas kitą bei aplinką ir nuo šios sąveikos priklauso savanorystės kaip reiškinio vertinimas.

IŠVADOS

1. Savanoriška veikla gali būti užimtumo forma, pasižyminti asmens motyvacija, aktyvumu, laisvos valios išipareigojimu, kartu atverianti tobulėjimo galimybes: savęs atskleidimo, saviugdos, profesinės veiklos pasirinkimo.
2. Savanorišku darbu siekiama suteikti studentui galimybę patikrinti profesijos pasirinkimą, gilinti supratimą apie socialinį darbą. Savanoriška veikla studijų metu leidžia praplėsti jau turimas žinias, individualizuoja antrinės patirties kaupimą.
3. Savanoriška veikla pirmiausia yra suprantama kaip pagalbos be atlygio teikimas jos reikalingiems žmonėms. Kita vertus, aplinkinių nuomonė apie savanorišką veiklą gali būti dvejopa: tai arba laiko švaistymas, arba pagalba visuomenei, iškeliant ir sprendžiant bendruomenės problemas. Noras padėti kitiems yra pagrindinis savanoriškos veiklos motyvas.

LITERATŪRA

1. Baranauskaitė G. (2005). *Studentų dalyvavimas nevyriausybinų organizacijų veikloje kompetencijos požiūriu*. Socialinio darbo bakalauro darbas. Vad. I. Godvadas. Kaunas: VDU.
2. Brabazon T., Matisoff D., Ražaitis G. (2001). *Kaip būti geru savanoriu*. Savanorių centras.
3. Bušeikaitė L. (2005). *Tarptautinės programos savanorių patirtis: socialinio darbuotojo požiūriu*. Socialinio darbo bakalauro darbas. Vad. V. Ražanauskaitė. Kaunas: VDU.
4. Gudelytė R. (2005). *Socialinio darbuotojo patirtis darbe su savanoriais*. Socialinio darbo bakalauro darbas. I. Skridlaitė. Kaunas: VDU.
5. Handy F., Cnaan Ram A. (2007). The Role of Social Anxiety in Volunteering // *Nonprofit Management and Leadership*. Vol. 18, No. 1., Fall. Prieiga per internetą: <www.interscience.wiley.com>. [Žiūrėta: 2008 01 26].

6. Inglar T., Bjerknæs E., Lappen R., Tobiassen T. (2003). *Mokymasis ir konsultavimas*. Kaunas: VDU.
7. Jarvis P. (2001). *Mokymosi paradoksai*. Kaunas: VDU.
8. Jonutytė I. (2002). Savanorių vaidmuo įgyvendinant vaikų socialinės gerovės programą bendruomenėje // *Socialinis darbas: mokslo darbai*. Nr. 1(1). Vilnius: Mykolo Romerio universitetas.
9. Jonutytė I. (2007). *Savanorystės socialinio ugdymo sistemoje*. Monografija. Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla.
10. Jonutytė I. (2006). Jaunųjų savanorių motyvavimas tęstinei socioedukacinei veiklai su vaikais // *Pedagogika: mokslo darbai*. Vilnius: Vilniaus pedagoginis universitetas.
11. Jordan P., Ochman M. (1998). Savanorių vadybos nevyriausybinėse organizacijose pagrindai. Vilnius: Savanorių centras.
12. Jurytė-Zakarauskienė L. (2007). *Socialinio darbo studentų motyvacija savanoriškai veiklai*. Socialinio darbo bakalauro darbas. Vad. V. Ražanauskaitė. Kaunas: VDU.
13. Kriauciūnaitė I. (2005). *Mobilumo prielaidos ir veiksniai socialinio darbo studijose*. Socialinio darbo bakalauro darbas. Vad. N. Večkienė. Kaunas: VDU.
14. Meilus A. (2007). *Motyvacija savanoriškai veiklai socialinio darbo srityje Lietuvoje ir pasaulyje*. Socialinio darbo bakalauro darbas. Vad. P. Beseckas. Kaunas: VDU.
15. Murauskienė I. (2005). *Savanorių veiklos koordinavimas socialines paslaugas teikiančiose nevyriausybinėse organizacijose: studentų patirtis*. Socialinio darbo bakalauro darbas. Vad. N. Večkienė. Kaunas: VDU.